

Кушнір Дар'я Михайлівна,
аспірант Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету.
<https://orcid.org/0000-0002-9403-1064>

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА МІСЦЕ СЕРЕД НИХ ЦЕНТРІВ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Констатовано, що суб'єктами надання адміністративних послуг в Україні є спеціально-уповноважені органи державної влади, органи місцевого самоврядування; державні адміністрації, а також інші державні інституції, які відповідно до норм чинного законодавства наділені повноваженнями із надання адміністративних послуг населенню. Дані суб'єкти діють самостійно та виконують властивий тільки їм перелік завдань та функцій. Разом із тим, в процесі своєї діяльності вони співпрацюють одне з одним, а тому у своїй єдності складають певну систему.

Доведено, що система суб'єктів надання адміністративних послуг – це сукупність взаємопов'язаних органів виконавчої влади, інших державних органів та їх посадових осіб, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги. Важливою метою функціонування системи суб'єктів надання адміністративних послуг є отримання суб'єктом звернення (заявником) якісних адміністративних послуг, результатом яких є реалізація зазначеними інституціями владних повноважень, що виявляється у встановленні, зміні або припиненні прав та обов'язків особи-користувача послуг.

Відмічено, що система суб'єктів надання адміністративних послуг є достатньо розгалуженою, яка складається з сукупності органів виконавчої влади, інших державних інституцій та їх посадових осіб, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, що взаємодіють в процесі реалізації покладених на них функцій.

Узагальнено, що Центри надання адміністративних послуг мають свої особливості, до яких віднесено наступні: 1) виконують посередницьку роль між суб'єктами надання адміністративних послуг та суб'єктами звернення; 2) знаходяться у постійній взаємодії з іншими суб'єктами адміністративних правовідносин; 3) надають широкий перелік адміністративних послуг на відміну від окремих суб'єктів надання таких послуг; 4) перелік їх послуг затверджується Кабінетом Міністрів України; 5) вибір механізму надання послуг лишається за органом місцевого самоврядування, що утворив центр надання адміністративних послуг.

Ключові слова: адміністративні послуги, орган державної влади, суб'єкт, центр надання адміністративних послуг.

Kushnir D. SYSTEM OF SUBJECTS OF PROVISION OF ADMINISTRATIVE SERVICES IN UKRAINE AND PLACE AMONG THE CENTERS OF PROVISION OF ADMINISTRATIVE SERVICES

It is stated that the subjects of administrative services in Ukraine are specially authorized bodies of state power, local governments; state administrations, as well as other state institutions, which in accordance with the current legislation are empowered to provide administrative services to the population. These entities act independently and perform their own list of tasks and functions. However, in the process of their activities, they cooperate with each other, and therefore in their unity form a certain system.

It is proved that the system of subjects of administrative services is a set of interconnected executive bodies, other state bodies and their officials authorized in accordance with the law to provide administrative services. An important purpose of the system of subjects of administrative services is to obtain the subject of application (applicant) quality administrative services, the result of which is the implementation of these institutions of power, which is manifested in the establishment, change or termination of rights and responsibilities of the user.

It is noted that the system of subjects of administrative services is quite extensive, consisting of a set of executive bodies, other state institutions and their officials authorized by law to provide administrative services that interact in the implementation of their functions.

It is generalized that the Centers for the provision of administrative services have their own features, which include the following: 1) perform a mediating role between the subjects of administrative services and the subjects of treatment; 2) are in constant interaction with other subjects of administrative legal relations; 3) provide a wide range of administrative services in contrast to individual entities providing such services; 4) the list of their services is approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine; 5) the choice of the mechanism for providing services remains with the local self-government body that has established the center for providing administrative services.

Key words: administrative services, public authority, entity, center for providing administrative services.

Постановка проблеми. Забезпечення доступу громадян до адміністративних послуг є основним завданням державної влади та органів місцевого самоврядування, адже спрощення процедури отримання будь-якої публічної послуги та поліпшення якості її надання обумовлює довіру громадян до влади. Втім, система надання адміністративних послуг і досі деякою мірою залишається непрозорою, неякісною та складною, а тому потребує переосмислення та вдосконалення. В даному контексті, варто відзначити, що надання будь-яких послуг, в тому числі й адміністративних, є фактично неможливим без належної роботи уповноважених на це суб'єктів, а тому, важливого значення набувають дослідження, присвячені характеристиці останніх.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі проблемні питання, пов'язані з наданням адміністративних послуг різними органами державної влади досліджувались у наукових працях: Ю.В.Даньшина, Ж.В.Завальної, О.Ю.Іващенко, Ю.М. Ільницької, О.І.Картузової, С.В. Ківалова, О.В.Кузьменка,

О.А. Малікіної, В.І. Мельниченка, О.Ю. Оболенського, М.Б. Острах, І.М. Попова, В.П.Тимошука та багато інших. Втім, незважаючи на чималу кількість наукових здобутків, в науковій літературі відсутнє єдине бачення щодо місця центрів надання адміністративних послуг в системі суб'єктів надання адміністративних послуг в Україні.

Мета статті полягає у тому, щоб спираючись на аналіз наукових поглядів вчених та норм чинного законодавства, з'ясувати місце центрів надання адміністративних послуг в системі суб'єктів надання адміністративних послуг в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Починаючи наукове дослідження, варто відзначити, що система суб'єктів надання адміністративних послуг в Україні є достатньо розгалуженою. Так, після початку активного впровадження реформи децентралізації по всій Україні почали відкриватися центри надання адміністративних послуг, в яких громадяни мають змогу отримати адміністративні послуги в найкомфортніших умовах за принципом «єдиного вікна», тобто найбільш комфортно, з мінімальною кількістю відвідувань, відкрито, доступно та зрозуміло вирішити власне питання.

Аналіз норм чинного законодавства дає нам змогу констатувати, що взагалі, суб'єктами надання адміністративних послуг в Україні є спеціально-уповноважені органи державної влади, органи місцевого самоврядування; державні адміністрації, а також інші державні інституції, які відповідно до норм чинного законодавства наділені повноваженнями із надання адміністративних послуг населенню. Такі суб'єкти діють самостійно та виконують властивий тільки їм перелік завдань та функцій. Разом із тим, в процесі своєї діяльності вони співпрацюють одне з одним, а тому у своїй єдності складають певну систему. Систематизація суб'єктів надання адміністративних послуг дозволяє упорядкувати ці послуг та зменшити їх кількість, а для заявників на отримання послуг спростить їх доступ та надасть інформацію щодо органів, до яких необхідно звертатися.

Враховуючи зазначене вище, можемо констатувати, що система суб'єктів надання адміністративних послуг – це сукупність взаємопов'язаних органів виконавчої влади, інших державних органів та їх посадових осіб, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги. Важливою метою функціонування системи суб'єктів надання адміністративних послуг є отримання суб'єктом звернення (заявником) якісних адміністративних послуг, результатом яких є реалізація зазначеними інституціями владних повноважень, що виявляється у встановленні, зміні або припиненні прав та обов'язків особи-користувача послуг.

На сьогоднішній день, велика частина адмінпослуг в Україні надаються центральними органами виконавчої влади та їх територіальними підрозділами. За отриманням так званих базових адміністративних послуг громадяни змушені декілька разів приїжджати до районних та обласних центрів. Базовими вважаються найбільш затребувані адмінпослуги, з необхідністю отримування яких протягом свого життя стикаються практично усі громадяни [1, с.20]. До таких послуг можна віднести: реєстрацію народження, шлюбу та інших актів цивільного стану; оформлення та видача паспортів; реєстрація місця проживання; реєстрація права власності на нерухоме майно; реєстрація та оформлення юридичних осіб та фізичних осіб- підприємців; реєстрація громадських об'єднань та інших, визначених законом формувань; призначення різних видів соціальної допомоги та субсидій; реєстрація транспортних засобів та видача посвідчень водія; надання дозволів у сфері будівництва; надання ліцензій та іншої дозвільної документації; приймання форм звітності.

Така незадовільна ситуація була до 2015 року, який став переломним для цієї сфери, завдяки процесу децентралізації. В цей період було прийнято важливі закони, спрямовані на передачу цілого переліку повноважень органам місцевого самоврядування, зокрема, з надання адміністративних послуг. Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р, зазначено, що доступність та належна якість публічних послуг повинна забезпечуватись шляхом оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципами субсидіарності та децентралізації. Для цього передбачається сформувати органи місцевого самоврядування базового та районного рівнів на новій територіальній основі та делегувати органам місцевого самоврядування базового рівня, між іншим, повноваження з надання адміністративних послуг через центри надання таких послуг [2]. Отже, до основних суб'єктів надання адміністративних послуг в Україні, слід віднести органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Тому проаналізуємо діяльність, зокрема, функції та повноваження окремих із них.

Так, в першу чергу слід вказати Міністерство соціальної політики України, яке [3], є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері соціальної політики, загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, соціального захисту населення, волонтерської діяльності, з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, усиновлення та захисту прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, торгівлі людьми, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, надання соціальних послуг та проведення соціальної роботи, соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які звільняються, осіб, звільнених з військової служби, захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну, ветеранів праці, ветеранів війни, осіб в частині організації виплати їм разової грошової допомоги, ветеранів військової служби, жертв нацистських переслідувань, дітей війни та жертв політичних репресій, пенсійного забезпечення та ведення

обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, тощо [3]. До основних адміністративних послуг, які надаються Міністерством соціальної політики України можна віднести такі: надання субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива; призначення пільг на оплату житла, комунальних послуг; призначення одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання «мати-героїня»; видача довідки для отримання пільг особам з інвалідністю, які не мають права на пенсію чи соціальну допомогу; призначення державної допомоги при народженні дитини; призначення одноразової натуральної підготовки «пакунок малюка»; призначення державної допомоги при усиновленні дитини; призначення державної соціальної допомоги тощо [4].

Слід також відмітити й Міністерство внутрішніх справ України, яке теж надає широкий комплекс адміністративних послуг. Проаналізувавши адміністративні послуги, які надаються Міністерством внутрішніх справ України, Д. Йосифович пропонує їх класифікувати, зокрема, за змістом конкретних адміністративних справ на: 1) дозвільні (передбачають оформлення документів та видавання дозволів); 2) ліцензійні (видавання, переоформлення ліцензії); 3) реєстраційні; 4) експертні послуги; 5) документального оформлення; 6) оформлення і видавання погоджувальних документів (висновків, довідок) [5, с. 133].

До суб'єктів надання адміністративних послуг в Україні також належать такі органи виконавчої влади, зокрема: Міністерство охорони здоров'я України; Міністерство економіки України; Державна міграційна служба України; Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками; Державна служба України з надзвичайних ситуацій; Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів; Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру; Державна фіскальна служба України.

На сьогодні, суб'єктом, який надає достатньо широке коло адміністративних послуг – є органи місцевого самоврядування. Реформа децентралізації влади в Україні має забезпечити передачу більшої частини повноважень із надання адміністративних послуг на рівень, максимально наближений до населення, – органам місцевого самоврядування. Це є дійсно позитивним моментом реформи децентралізації, адже держава на рівні органів виконавчої влади та інших державних органів має залишити за собою лише функцію контролю за якістю таких послуг та підпорядкувати собі вирішення питань, зокрема у сфері надання адміністративних послуг, загальнодержавного рівня. У цьому контексті негативним аспектом, який потребує нормативного врегулювання є проблема тотожності повноважень і функцій органів різного рівня. Наявність широкої суміжної компетенції місцевих державних адміністрацій та територіальних громад і їх органів породжує колізії та дублювання, а звідси й втручання одних органів у справи інших, унеможливлення їх відокремленого функціонування. Навіть під час виконання власних повноважень органи місцевої влади не повністю самостійні, оскільки відповідні фінансові ресурси перебувають під контролем держави [6, с. 63].

Органи місцевого самоврядування мають стати основним суб'єктом надання адміністративних послуг в Україні, із належним матеріальним забезпеченням та організаційними умовами, необхідними для здійснення такими органами повноважень із надання адміністративних послуг, що зробить такі послуги більш доступними та зрозумілими для споживачів (суб'єктів звернення).

Важливо підкреслити, що серед усієї системи суб'єктів надання адміністративних послуг, виокремлено державних реєстраторів та суб'єктів державної реєстрації, які відповідно до закону уповноважені надавати адміністративні послуги. Організаційну систему державної реєстрації прав становлять: 1) Міністерство юстиції України та його територіальні органи; 2) суб'єкти державної реєстрації прав: виконавчі органи сільських, селищних та міських рад, Київська, Севастопольська міські, районні, районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації; 3) державні реєстратори прав на нерухоме майно [7]. Державним реєстратором є громадянин України, який має вищу освіту за спеціальністю правознавство, відповідає кваліфікаційним вимогам, встановленим Міністерством юстиції України, та перебуває у трудових відносинах з суб'єктом державної реєстрації прав (ст. 10) [7]. Кабінет Міністрів України затверджує перелік адміністративних послуг органів виконавчої влади та адміністративних послуг, що надаються органами місцевого самоврядування у порядку виконання делегованих повноважень, які є обов'язковими для надання через центри надання адміністративних послуг (ст. 12) [8].

На виконання Закону України «Про адміністративні послуги», у 2013 році почали утворювати Центри надання адміністративних послуг. Створення центрів надання адміністративних послуг – є результатом впровадження в життя принципів реформування територіальної організації влади та, зокрема, децентралізації послуг. Згідно з Законом України «Про адміністративні послуги» [8] визначені послуги надаються або безпосередньо суб'єктом надання, або через центри надання адміністративних послуг (ст. 9) [8], суб'єкт надання адміністративних послуг надає адміністративну послугу, а центр надання адміністративних послуг забезпечує організацію надання такої послуги у найкоротший строк та за мінімальної кількості відвідувань суб'єктом звернення (ст. 10) [8]. Ідея їх створення полягає в тому, щоб дати людям можливість подавати документи для отримання адміністративних послуг у «єдиному вікні». Центри надання адміністративних послуг здебільшого виконують посередницьку роль між суб'єктами надання адміністративних послуг та суб'єктами звернення. Втім, Законом [8] передбачено, що центри надання адміністративних послуг є постійно діючим органом, в якому надаються адміністративні послуги згідно з переліком, визначеним відповідно до цього Закону (ст. 12) [8]. А отже, на тепер центри надання адміністративних послуг також є одним із суб'єктів

надання адміністративних послуг, що, на перший погляд, протирічить початковому призначенню таких органів, але виходячи з концепції «сервісної держави» на першому місці для держави стоїть комфорт її громадян та доступність адміністративних послуг. А тому, такі зміни до чинного законодавства у сфері надання адміністративних послуг, на наш погляд, варто розцінювати як позитивні.

Висновок. У підсумку слід відмітити, що система суб'єктів надання адміністративних послуг є достатньо розгалуженою, складається з сукупності органів виконавчої влади, інших державних інституцій та їх посадових осіб, уповноважених відповідно до закону надавати адміністративні послуги, що взаємодіють в процесі реалізації покладених на них функцій. В даному контексті, варто відмітити, що на сьогоднішній день важливе місце в системі даних органів належить Центрам надання адміністративних послуг. Зазначене пов'язано із тим, що саме вони в своїй діяльності концентрують найбільшу кількість адміністративних послуг та постійно взаємодіють з іншими органами державної влади та безпосередньо із населенням.

Окрім того, варто відмітити, що Центри надання адміністративних послуг мають свої особливості, до яких пропонується віднести наступні:

- 1) виконують посередницьку роль між суб'єктами надання адміністративних послуг та суб'єктами звернення;
- 2) знаходяться у постійній взаємодії з іншими суб'єктами адміністративних правовідносин;
- 3) надають широкий перелік адміністративних послуг на відміну від окремих суб'єктів надання таких послуг, їх фронт-офісів або сервісних центрів;
- 4) перелік їх послуг затверджується Кабінетом Міністрів України;
- 5) вибір механізму надання послуг лишається за органом місцевого самоврядування, що утворив центр надання адміністративних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Реформа, децентралізація: прикладні аспекти реалізації: навч.-метод. посіб. / Ю.Б. Молодожен, О.В. Голинська, О.В. Гуненкова, О.Л. Ковінчук / за заг. ред. С. А. Попова. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. 84 с.
2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p#Text>
3. Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України: постанова, положення Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423. Офіційний вісник України від 07.07.2015 № № 51, стор. 52, стаття 1655,
4. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5970.html>
5. Йосифович Д. Надання адміністративних послуг Міністерством внутрішніх справ України та Національною поліцією. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки: збірник наукових праць.* Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. № 876. С. 131 – 137. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13175/131-137.pdf>
6. Оніщик Ю. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти надання адміністративних послуг. *Вісник АПСВТ*, 2018. № 1. С. 62 – 64. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2018-62-64.pdf
7. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV
8. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. Голос України від 06.10.2012 № 188.

REFERENCES:

1. Popova, S. A. (2015). Reforma, detsentralizatsiia: prykladni aspekty realizatsii: navch.-metod. posib. [Reform, decentralization: applied aspects of implementation]. Odessa: ORIDU NADU [in Ukrainian].
2. Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini. [On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine]. (2014). Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.04.2014 № 333-r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-r#Text> [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy. [On approval of the Regulation on the Ministry of Social Policy of Ukraine]. (2015). Postanova, polozhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.06.2015 № 42 [in Ukrainian].
4. Ofitsiyni veb-sait Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy. [Official website of the Ministry of Social Policy of Ukraine]. Retrieved from: <https://www.msp.gov.ua/documents/5970.html> [in Ukrainian].
5. Iosyfovych, D. (2017). Nadannia administratyvnykh posluh Ministerstvom vnutrishnikh sprav Ukrainy ta Natsionalnoiu politysiieiu. [Provision of administrative services by the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and the National Police]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnikha». Serii: Yurydychni nauky: zbirnyk naukovykh prats*, 876, 131-137. Retrieved from: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13175/131-137.pdf> [in Ukrainian].
6. Onishchik, Yu. (2018). Orhany mistsevoho samovriaduvannia yak subiekty nadannia administratyvnykh posluh. [Local governments as subjects of administrative services]. *Visnyk APSVT*, 1, 62 – 64. Retrieved from: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2018-62-64.pdf [in Ukrainian].

7. Pro derzhavnu reiestratsiiu rechovykh prav na nerukhome maino ta yikh obtiazhen. (2004, July 01). [On state registration of real rights to immovable property and their encumbrances]. Zakon Ukrainy № 1952-IV [in Ukrainian].

8. Pro administratyvni posluhy. (2012, September 06). [On administrative services]. Zakon Ukrainy № 5203-VI. *Holos Ukrainy*, 188 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 19.10.2019

УДК 343.98

Федоренко Ігор Люсикович,

адвокат

<https://orcid.org/0000-0002-1512-7835>

ЩОДО СУТНОСТІ ТА ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРОВОКАЦІЇ ПІДКУПУ

У статті підкреслено, що при формуванні криміналістичної методики провокації підкупу необхідно досліджувати й використовувати в якості основи результати узагальнення досвіду розслідування вказаної категорії кримінальних правопорушень. Вказано, що в наукових працях відсутня єдність у тлумаченнях поняття криміналістичної характеристики, через що виникають певні труднощі як при формуванні, так і використанні відповідних криміналістичних характеристик у практичній діяльності з виявлення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. З'ясовано сутність і значення категорії «криміналістична характеристика кримінальних правопорушень» у структурі окремої криміналістичної методики. Визначено основні ознаки провокації підкупу, які зумовлюють змістовне наповнення криміналістичної характеристики вказаних протиправних діянь. Охарактеризовано значення криміналістичної характеристики провокації підкупу.

Ключові слова: провокація підкупу, криміналістична методика, досудове розслідування, кримінальне провадження, механізм кримінального правопорушення.

Fedorenko I. THE ESSENCE AND SIGNIFICANCE OF CRIMINAL CHARACTERISTICS OF BRIBERY PROVOCATION

The article emphasizes that in the formation of forensic methods of provoking bribery it is necessary to investigate and use as a basis the results of generalization of the experience of investigating this category of criminal offenses. It is indicated that in scientific works there is no unity in the interpretation of the concept of forensic characteristics, due to which there are some difficulties in the formation and use of relevant forensic characteristics in practice for detection, detection and investigation of criminal offenses. criminal offenses "in the structure of a separate forensic methodology. The main signs of provocation of bribery are determined, which determine the content of the forensic characteristics of these illegal acts. The significance of the forensic characteristics of bribery provocation is described.

Key words: bribery provocation, forensic methodology, pre-trial investigation, criminal proceedings, mechanism of criminal offense.

Постановка проблеми. Побудова окремої криміналістичної методики обов'язково повинна здійснюватися з дотриманням загальноусталених у криміналістиці правил і принципів формування методик розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень. Зокрема, при формуванні криміналістичних методик, зокрема провокації підкупу, необхідно досліджувати й використовувати в якості основи емпіричні відомості, як то «... узагальнення досвіду розслідування певної категорії злочинів; узагальнення й аналізу способів учинення злочинів, а також інших обставин, що дозволяють розробити криміналістичну характеристику; вивчення спеціальної літератури; виявлення закономірностей, тенденцій та ознак, характерних для окремих злочинів» [1, с. 67, 68]. Тільки в такому випадку буде отримано задовільний результат у вигляді «формулювання теоретичних основ і практичних рекомендацій щодо особливостей ефективного провадження досудового розслідування окремих злочинів» [2, с. 208; 3, с. 130].

Так, однією з вимог до методики розслідування кримінальних правопорушень окремого виду (групи) є чітке її структурування. Зокрема, загальноприйнято в якості першого й невід'ємного елемента будь-якої окремої криміналістичної методики виокремлювати криміналістичну характеристику кримінальних правопорушень. Саме вказаний елемент дозволяє з'ясувати особливості механізму вчинення конкретного різновиду протиправних діянь, які безпосередньо впливають на діяльність зі збирання, дослідження, оцінки та використання доказів. Не дарма, Б.М. Шавер серед завдань криміналістичної методики називає точне з'ясування місць локалізації слідів злочинів певного виду; чітке визначення кола осіб, серед яких слід шукати злочинця по справам даної категорії; визначити коло осіб, серед яких імовірніше за все можуть бути свідки; визначити специфіку застосування засобів і прийомів техніки та тактики під час розслідування злочинів певного виду [4]. Вказані завдання в повній мірі знаходять свою реалізацію саме у відомостях, які містяться в криміналістичній характеристиці та криміналістичних рекомендацій стосовно виявлення та розслідування кримінальних правопорушень окремої категорії. Ось чому вважаємо важливим питання про визначення